

propriam sibi semitam sternunt, quâ perveniant ad finem, multa decernentes à proprio statu et instituto aliena, quibus exequendis vel facultas deest, vel occasio, vel obstant, quæ prætermitti nequeunt, quotidianæ occupationes. Ex quo fit ut semper in desideriis sint, et nihil unquam, quod ad finem obtinendum prosit, operentur. Via autem brevis et expedita illa est, quam Christus ostendit dicens, ut, qui vult ipsum sequi, accipiat et ferat crucem suam: suam, inquit, non alienam: à Deo acceptam, non à se inventam: non quæ temerè usurpetur, et vires excedat; sed quam paravit Divina sapientia, quæ simul ferendi vires subministrat. Cavendum igitur primò, ne mens aberret à fine, quem qui nescit, illa quoque ignorat quæ ad ipsum perducunt. Tum cognito fine, quoniam diversæ occurrunt semitæ ad ipsum pergere volentibus, illa præferenda et eligenda, quæ proprio statui conveniat, ut quisque videlicet crucem suam ferat, sicut Dominus præcepit. Porrò crux singulorum hæc est, officio suo exactissimè fungi, adversitates quotidie occurrentes patienter ferre, et ad perfectionem sui statûs nullâ prætermisâ occasione se ipsum erudire. In omni loco et statu Christianam perfectionem consequi licet, et pervenire quò tendimus, si in vocatione sua quisque permaneant.

CAPUT XV.

CONDITIONES ULTIMI FINIS, ET CUR AB ILLO PLERIQUE
ABERRENT.

Ultimi finis duæ sunt conditiones, quod sit bonum perfectum, et quod sit per se sufficiens, ita ut vitam prorsus tranquillam, nulloque exteriori bono indigentem reddat, atque omnem motum terminet naturalis desiderii, etiamsi solùm possideatur. Quicumque enim indiget, illud quo indiget adipisci desiderat: qui autem aliquid desiderat, non quiescit, donec illud consequatur. Hæ verò conditiones in solo Deo reperiuntur, qui summum et perfectissimum bonum est, et solus potest omne desiderium nostrum explere. *Satiabor*, inquit Propheta, *cum apparuerit gloria tua* (1). Verumtamen humani generis vitium execrabile est, ut summum bonum illud esse definiat, quod præ cæteris ita diligit, ut ab eo amoveri non possit, quamvis propriæ conscientiæ iudicio id malum esse non ignoret. Tanta vis est perversi animi, ut nec alieno, nec proprio iudicio acquiescat. Ideò plurimi sunt, qui aut veri finis ignorantia, vel perversæ voluntatis vitio, falsa potiùs bonâ, quàm vera sectantis, à summo bono aberrant, nec ipsum unquam assequuntur. Hi semper miseri et detestabiles rerum ordinem turbant, atque confundunt, à Deo aversi, et creaturis tamquam fini

(1) Psal., xvi, 15.

adhærentes : sub sensibus esse delicias computant, tenebras amant quibus involvuntur, corpus mortis quod gestant, laqueos inter quos ambulat, locum afflictionis quem inhabitant, nec horribilem Judicis sententiam adversus sui finis desertores pertimescunt. *Ambulant*, sicut ait Apostolus, *in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impuditiæ, in operationem immunditiæ omnis, in avaritiam (1). Estimaverunt lusum esse vitam nostram... et oportere undecumque etiam ex malo acquirere (2)*, fitque sæpius divino judicio, ut, dum nequiter vivunt, illud demùm perdant, quod salubriter credunt, similes insipientibus, qui dicunt in corde suo : *Non est Deus (3)*. Fontem hujus perversitatis jam suprâ indicavi, nec unquam satis commemorabitur, etiamsi millies repetatur. Peccavit Adam, et non solum justitiam quam acceperat, sed scientiam quoque boni perdidit, totamque propaginem in se tamquam in radice vitiavit. Hæc autem corruptio immenso pondere hominem gravat, magnoque impetu inclinat et urget ad carnis voluptates, ad effrænam sensuum licentiam, ad exercendam super alios potestatem, ad sui rerumque suarum æstimationem, ad otium et fugam laboris. His accedit in intellectu obscuritas, ignorantia, falsa rerum apprehensio, incerta judicia, errores, mendacia, et à seriis cogi-

(1) Ephes., iv, 17.

(2) Sap., xv, 12.

(3) Psal., xii, 1.

tationibus aversio : in voluntate infirmitas, veri boni neglectus, et languor, atque inertia ad resistendum pravis motibus, appetitibus rebus caducis semper affixi. Idcirco de viro iniquo scriptum est : *Non est Deus in conspectu ejus : inquinata sunt viæ illius in omni tempore (1)*. Ignorato autem Deo, cui debent cuncta servire, veræ etiam virtutes ignorantur, quæ finibus non officiis, à vitiis discernuntur. Anima verò ab hac diabolica captivitate et à miserissima servitute peccati per gratiam JESU CHRISTI Salvatoris nostri liberata, Deo firmiter adhæret, in quo omnia reperit quæ ab hominibus desiderari possunt, summaque pace et tranquillitate in ipso quiescit, nihil quærens, nihil optans extra ipsum : nimis enim avarus est, cui Deus non sufficit.

CAPUT XVI.

ALIA ASSIGNATUR CAUSA OB QUAM MULTI ULTIUM FINEM NON ASSEQUUNTUR.

Cum rationi consonum sit, idque omnes fateantur, futura præsentibus, Divina terrenis, perpetua brevibus anteponenda esse; satis intellectu difficile est, cur plerique mortalium, qui corde hoc credunt, et ore prædicant, factis tamen negent : in actibus quippe et negotiis carnalis vitæ occupati, augere reditus, agros colere, pecuniam undecumque congregare, dignitates consequi totis viribus student ; in reliquis sic verè se habent, ac si sensu et intelli-

(1) Psalm., ix.

gentiâ carerent. Si de Deo, de Vita æterna, de Christiana perfectione sermo habeatur, vel quæ dicuntur non percipiunt, vel statim obliviscuntur, quia res caducæ et temporales, quæ sensibus subjectæ sunt, mentes eorum magis percillant; et licet interdum quotidianâ experientiâ urgente videant et probent humana omnia fugacia esse, ac tenui filo pendentia; protinus tamen sensibus cedunt, ad ea redeunt, quibus dudum assueti sunt. Hujus autem infelicitatis causam potissimam esse diximus primi Parentis prævaricationem, ex qua velut rivuli ex fonte ignorantia, inopia lucis, tentationes et inconstantia emanarunt. Nunc verò alia occurrit sedulo consideranda imbecillitas; scilicet spiritus nostri non percipientis quæ sunt Spiritus Dei, et res etiam terribiles languidè et confusè concipientis. Peccati fœditas, mortis amaritudo, tremendum Dei Judicium, æternum gehennæ incendium leviter apprehendi solent, ut sunt quædam verba in auribus sonantia, quare vim nullam habent salutare motus excitandi. Illam videlicet eamque minimam partem propositæ rei apprehendimus quæ sensum percillit, reliqua non attendentes, quæ mentem excitare et afficere queunt. Sic in peccato ea dumtaxat prospicimus quæ temporaria sunt, multoque magis displicet nobis propriæ dignitatis et existimationis diminutio apud homines, quam Dei offensa et reatus interminabilis pœnæ. Sic hominis morientis sola symptomata consideramus quæ foris apparent, ea omittentes quæ ipsi morti connexa sunt, et ad animam spectant. Judicium et gehennam, quia à sensibus remota sunt, ita percipimus, ac si ad nos nullo modo pertinerent.

Rerum autem, quæ sensibus jucunda et grata sunt, solam superficiem quâ placent intuemur, et deplorabili amentia nos felices arbitramur, dum illis momento fruimur, futuri in æternum infelicissimi. Animam esse immortalem nemo ignorat, multique Philosophi doctissima nobis de ejus immortalitate commentaria reliquerunt, sed de futuro statu animæ suæ post mortem nemo recogitat, nemo sollicitus est, ac si cum corpore interiret. Plerique enim nec ex fide, nec ex ratione vivunt, sectantes temerè quæ sensus appetunt, et ea fugientes quæ illis molesta sunt, ac si in hac vita nihil aliud agendum sit, nihil in altera timendum.

CAPUT XVII.

FILII DEI SUMUS, ET EJUS SPIRITU VIVENDUM NOBIS EST.

Si quis hoc animo percipere posset, ac jugiter meditaretur se filium Dei esse, pretioso Christi Sanguine redemptum, et in spem Vitæ æternæ regeneratum, hanc solam nobilitatem in pretio haberet, nihilque terrenum sapiens, sola æterna ac divina mente revolveret, et ad Patrem semper aspirans sic vitam instituere satageret, ut talem filium decet. Sicut in teatro, qui Regis personam agit, tametsi actio illa inanis sit, et ad vanam otiosæ plebis delectationem inventa; seriò tamen curat, ne quid agat aut dicat quod Regis dignitatem dedeceat: quanto magis Christiani qui mortem Domini an-

nuntiant donec veniat, totis viribus eniti debent, ne quid Christo indignum in verbis et operibus suis appareat? Quemadmodum pictor ut præclarum opus efficiat, nunquam ab exemplari, quod sibi imitandum proposuit, oculos et mentem avertit: ita Christianus in omni actione et sermone perfectissimam Christi vitam et mores tamquam prototypum numeris omnibus absolutum sibi ante oculos ponere, et sic operari, sic loqui, sic vivere debet, ut nunquam ab ejus exemplis declinet. Qui enim dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulavit, et ipse ambulare. Spiritus qui dominatur in nobis, spiritus Adæ est, per quem redacti in servitutem diaboli, nobis ipsis propriisque commodis firmiter adhæremus. Quia verò naturâ filii iræ sumus, si ipsam naturam sequimur, omnia opera nostra ex voluntate Satanæ, qui nos durissimâ servitute premit, perficientur. Ab hac autem captivitate Christi Sanguine liberati, ex gratiæ principii operari debemus, ejusque corpori inhærere, cujus membra facti sumus. Adam *primus homo de terra, terrenus, fuit*: Christus *secundus homo de caelo, caelestis... Igitur sicut portavimus imaginem terreni, portemus et imaginem caelestis* (1), sollicitè caventes, ne, qui Christiani dicimur, tanti nominis dignitatem pravitate nostrâ perdamus. *Si quis... spiritum Christi non habet, inquit Apostolus, hic non est ejus* (2). Hic autem spiritum Christi habere dicitur, cujus vita interior et exterior vitæ Christi similis est, qui ad ejus exemplar mores suos com-

(1) I. Cor., xv, 47, 49.

(2) Rom., viii, 9.

ponere, atque ita loqui, et operari studet, sicut locutus et operatus est Christus. Idem alibi monet, ne ambulet homo secundum hominem, ac si diceret, noli ambulare secundum hominem; sed secundum eum qui fecit hominem: noli deficere ab eo qui fecit te, ut spiritu ejus imbutus, filius Dei efficiaris. Filius autem Dei esse non potest, qui à spiritu Christi alienus est.

CAPUT XVIII.

JUSTUS EX FIDE VIVIT.

Quod radix arbori, quod fundamentum ædificio, quod rivulis fons, id vitæ Christianæ cæterisque virtutibus est fides, sine qua impossibile est placere Deo. Ideò ab illa Christianæ institutionis exordium sumendum est, dicit enim Scriptura: *Justus... ex fide vivit* (1). Quæ de sapientia, ejusque laudibus, et excellentia magnificis verbis in sacris Libris scripta sunt (2), ad fidem pertinere, et res ipsa docet, et omnium sapientum consensus evincit. *Omne aurum in comparatione illius, arena est exigua, et tamquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius... Infinitus thesaurus est hominibus quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei... Emanatio est claritatis omnipotentis Dei... Candor lucis æternæ, et speculum sine maculâ majestatis Dei, et*

(1) Rom., i, 17.

(2) Sap., vii. — Job., xxviii.

imago bonitatis illius. Hæc docet nos omnem veritatem, ostendens animæ quid sectari, quid diligere, quid fugere debeat. Docet nos bona hujus mundi mala esse, et mala bona, si patienter tolerentur. Docet contemni oportere quidquid corporeis oculis cernitur, quidquid sensus attingit. Ab illa discimus Deum et nos ipsos cognoscere, in qua notitia salus et perfectio nostra consistit. Ipsa ab erroribus insanæ multitudinis ereptos verâ nos Sapientiâ imbuat, et in auram veræ libertatis à sæculi captivitate educit. Discrepant toto cœlo mundi hujus, et fidei principia : cùmque Christus, à quo fidem accepimus, falli non possit, hinc evidenti conclusione deducitur, oportere nos ex fide vivere, ejusque principia sequi, falsam verò et perniciosam mundi doctrinam detestari. Advertendum tamen et solerter considerandum est, nullam in nobis venam esse, nullam pene facultatem, quæ non impellat ad principia fidei destruenda et evertenda. Summum hominis studium, summa cura hæc est, in hoc sæculo commodè vivere, de æternitate altum silentium, nulla cogitatio. Ad hoc maximum malum infelices mortales adigit spiritus Adæ et concupiscentia, quæ regnat in mortali corpore. Qua de causa gemunt omnes electi Dei dicentes : *Non... quod volo bonum, hoc facio : sed quod nolo malum, hoc ago... Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus* (1) ? Respondet autem Apostolus : *Gratia Dei per JESUM CHRISTUM.* Gratia enim liberat nos a cæcitate, et ab infirmitate, ut videamus quæ recta sunt, et ad ea peragenda roboremur.

(1) Rom., vii.

CAPUT XIX.

FUNDAMENTUM VITÆ CHRISTIANÆ ABNEGATIO SUI, RERUMQUE OMNIUM ABDICATIO.

Magna fidei potentia est, quæ cùm sit immobilis, immutabilis, inconcussa, similem sibi Christianum efficit, qui ex nuda et simplici fide vivit et operatur. Nihil enim videt, nihil optat nisi Deum, et in eo pacatissimâ tranquillitate quiescit, quia ipse solus lux ejus et dulcedo est, et omnium rerum plenitudo. Nullam autem in hoc mundo delectationem habet, nec in filiis hominum sperat, in quibus non est salus : nam cùm omnia quæ sub cœlo sunt, fluxa et caduca sint, qui ipsis innititur, cum ipsis pariter labitur ; qui verò nititur immobili, non movetur. Sicut Beati omnia vident in Verbo, sic nos debemus in fide omnia intueri, ita ut vita nostra nihil aliud sit quàm viva imago fidei, ejusque veritatis expressio : nec in ulla re gloriemur, nisi in cruce Domini nostri JESU CHRISTI, qui ab asseclis mundi ignominia judicatur. Primus homo in statu innocentiae finem ultimum consequi poterat innoxio et legitimo usu deliciarum, quas illi Deus paraverat in paradiso voluptatis. Postquam verò deseruit Creatorem, totumque genus humanum, antequam gigneret, peccato infecit, aliam ad consequendum finem divina Sapientia viam adinvenit, viam scilicet crucis et abjectionis, per quam Christus incessit, et quam omnibus indixit, prædicans abnegationem : re-

rumque omnium abdicationem. *Si quis vult, inquit, post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam quotidie, et sequatur me* (1). Item: *Si quis non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus* (2). Hoc est fundamentum vitæ Christianæ, hæc supereminens scientia Christi, dura et contraria spiritui hujus mundi. Hæc summa vitæ beatitudo, hæc altissima Philosophia terræ sapientibus ignota, scire et sequi Christum, et hunc crucifixum; seipsum odisse, et quidquid mundus amat ac magni æstimat, divitias, honores, voluptates; et vice versâ amare quæ ille odit, paupertatem, dolores, sui contemptum, ærumnas, tribulationes. Magna autem gratia est necessaria, ut hoc principium rectè intelligatur; major ut delectet; maxima, ut operibus comprobetur.

CAPUT XX.

INSANIA HOMINUM, QUI SPONTE DAMNARI VOLUNT.

Cum æterna supplicia illis dumtaxat destinata sint, qui ad illa damnari volunt, sibi que locum in iis præparant spontè peccando, æterna quoque gaudia omnibus volentibus parata sint: quis non crederet vacuum esse infernum, cœlique regnum plenissi-

(1) Luc., ix, 23.

(2) Ibid., xiv, 26, 33.

mum, et infinitâ multitudine refertum? Quis enim sibi persuadere poterit reperiri hominem tantæ dementiæ, qui velit in perpetuum miser esse, cum facile possit æterna beatitudine frui; è contrario tamen paucissimi sunt, qui regnum cœlorum consequantur. Damnatorum verò tanta est turba, ut illorum comparatione, electorum numerum exiguum esse Scriptura nos doceat, dicente Christo, cum de his loquitur: *Nolite timere pusillus grex* (1). Quæ est igitur tanta hominum insania, ut potius miseri in æternum, quàm felices esse velint? Quis in ardentissima siti labris poculum admovent, si vel levissimam suspicionem haberet admixti veneni; et tamen passim committuntur peccata, quibus luendis æternum ignem succensum esse non suspicio, non opinio, sed fides certissima est. Tam horribilis dementiæ causam veræ fidei defectui plerique adscribunt, quod licet in multis verissimum esse certâ experientiâ constet; hoc tamen in plurimis defectui attentionis, et considerationis tribuendum videtur. Quamvis enim credant infernum esse, neminemque damnari, nisi in hac vita volens et lubens locum sibi in tormentis peccando præparet, hujus tamen veritatis statim obliviscuntur, siquidem fantasia bono sensibili affixa, sensuumque voluptate obbrutescens, omnem aditum claudit futurorum considerationi, nec sinit intellectum advertere in quam horrendam perpetuòque duraturam amaritudinem carnis delectationes desinant, et quàm facile nobis sit in hujus vitæ momento futuram calamitatem evadere, et gaudia sempiterna adipisci. Atque uti-

(1) Luc., xii, 32.

nam hæc homines saperent et intelligerent, ac novissima providerent, nam cum proprium sit hominis cogitare et meditari, ordo cogitationis est, ut in suo fine cognoscendam mens ante omnia occupetur. Omnem errorem et ignorantiam superat, negligere hominem salutem suam.

CAPUT XXI.

CHARACTER VERI CHRISTIANI.

Homo Christianus est, qui Christi fidem et legem profitetur, ejusque vitam et virtutes imitatur. Hoc nimirum à nobis exigit Christianæ fidei professio, ut omnia terrena transcendentes vivamus vitâ divinâ. *Apparuit... inquit Apostolus, gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, et sæcularia desideria, sobriè, et justè, et piè vivamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, et adventum gloriæ magni Dei, et Salvatoris nostri Jesu Christi: qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum* (1). Sicut doctor vocari nequit, qui litteris præditus non est; nec exercitum ducere potest, qui nescit arma tractare; nec artificis nomen assumit, qui artis peritiam non habet: ita Christianus dici non potest, qui Christi sectator non est. Veri ergò Christiani sunt, qui abnegatis sæculi desiderii Deum solum amant totis viribus, totâ vir-

(1) Ad Titum, II, 11.

tute, ac proximum in Deo, et propter Deum, nihil in eo quærentes nisi Deum, et nemini se præferentes, quia in generatione gratiæ omnes æquales sunt: qui sobriè et justè viventes, ita in cunctis se gerunt, ut nihil in eis appareat, quod possit offendere intuentes: qui bonis exterioribus sicut ægri pharmaco utuntur, nihil appetentes quod ab alio possit auferri. Qui nemini placere appetunt nemini timent displicere, nisi Deo. Qui corpus suum oderunt tamquam corpus peccati, ipsumque jugiter castigant, ne insolescat. Qui firmam in omnibus constantiam servant, et universo mundo celsiores, nullis minis, nullis persecutionibus aut contumeliis terri possunt, aut commoveri: qui tam in prosperis quam in adversis eadem fruuntur mentis serenitate, nec unquam à lumine veritatis recedunt: qui desiderio futurorum damnant præsentia, et ex Fide, Spe et Charitate viventes, credunt quod nondum vident, sperant quod nondum tenent, optant quod nondum possident: qui Deum ita amant, ut nullum pro illo laborem, nullum periculum subterfugere parati sint, etiamsi nullum pro ejus gloria certantibus præmium propositum esset: qui divinæ misericordiæ, et propriæ conscientiæ fiduciâ regnum Dei expectantes, dicere possunt cum Apostolo: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex* (1). Gaudent cum digni sint pro nomine JESU contumeliam pati, eumque diem se perdidisse credunt, n quo nihil pro Christo passi sunt. Eorum gloria,

(1) II. Tim., IV, 7.

felicitas, sapientia in his consistit, quæ à mundo ignominia, miseria et insania æstimantur. Carnalis prudentiæ falsa principia detestantur, oportere nimirum divitiis affluere, à nemine sperni, super omnes eminere: fidei verò veritates sectantur docentis opes contemnere, abnegare seipsum, et in nulla re gloriari, nisi in cruce Domini nostri JESU CHRISTI. Denique in omni vitæ ratione ita se gerunt, ac si omnis eorum sermo et operatio clamarent: *Regnum meum non est de hoc mundo* (1). Alta quidem et difficilia hæc sunt, sed regnum Dei vim patitur, idque omni conatu dignum est, quod non nisi à vim inferentibus possidetur.

CAPUT XXII.

QUOMODO DEBEAT CHRISTIANUS OPERA SUA PERFICERE.

Debet Christianus omnia opera sua in pace et mansuetudine perficere, et ad omnes rei vel negotii circumstantias attendere, ad locum, ad tempus, ad personas et præcipuè ad finem. Cavebit autem à præcipiti celeritate, quæ repentino potius naturæ impetu quàm ratione, et Divinæ gratiæ motione ad agendum impellit. Cavebit ab inconstantia et levitate animi ad diversa et inutilia facile evagantis, ut præsentior sibi sit et aptior ad Dei illustrationes recipiendas, quibus statim et alacriter parebit. Quidquid sibi agendum erit, seriò advertet, ne animo

(1) Joan., XVIII, 36.

præoccupato aggrediatur, alioquin in rebus discernendis cœcutiet, et multa illi excident, de quibus merito accusari poterit et reprehendi. Cujusque actionis initio opem et lumen à Deo petet: tum sedulò examinabit quam partem in illa habeat Deus, quam ipse sibi vindicet. In progressu animadvertet, ne delectatio et complacentia mentem alliciat, et à proposito fine amoveat: in fine cavebit ne sensim subrepens inanis gloria, quidquid benè peractum est, vitiet et contaminet. Hoc autem præcipuè fixum animo habebit, ne hominum laudes, sed Dei gloriam quærat, et ad nihilum suum respiciens elatas cogitationes in semine suffocabit. Nulli negotio externo se ingeret, nisi vocatus à Deo. Tunc verò prompto animo obediet optans anathema esse à Christo pro fratribus suis: hujus enim vitæ perfectionem non in Dei fruitione sitam esse scit, sed in ejus voluntate adimplendâ. Nihil super vires aggredietur, rebusque gerendis affectum et mentem non applicabit, ultrà quàm necessarium sit, ut indè nihil depereat libertatis et pacis. Omnis commotio et effusio ad exteriora spiritum Dei extinguit, et animi serenitatem obnubilat. Sicut Angelus Tobiæ comes nullum officium prætermittebat hominis mercede conducti, semper tamen cum Deo erat: ita vir probus humanis quidem negotiis attendit, atque iis interdum, sicut et cæteri absorberi videtur, sed cor ejus cum Deo manet: et si corpore versatur in terris, mens tamen in cœlis est, ubi meliori sui parte ab omni terræ affectione liber commoratur.

CAPUT XXIII.

DEBENT OPERA BONA PROPRIÆ VOCATIONI CONVENIRE.

Nihil interest inter negotia ad quæ obeunda ratione proprii status et conditionis quisque tenetur, et maximum negotium æternæ salutis; nemo enim certius salutem suam operari potest, quàm si officio suo benè fungatur. Subtilissimum nostræ perfectioni laqueum tendit Satan, cum desideria in nobis excitat magnarum rerum alio loco, et in alia vocatione agendarum: spiritum enim occupant et mentem distrahunt, ne rei attendat quæ præ manibus habetur, et quæ ad proprium munus pertinet. Maxime perè hallucinatur, qui statu vitæ jam prudenter electo locum aptiorem Deo serviendi in alio vitæ genere sibi fingit et quærit. In suo siquidem munere explendo segnis nihil agit ubi est, dum multa et magna molitur ubi non est. Cumque perfectio vitæ Christianæ à singularum actionum bonitate et rectitudine pendeat, ingentem illi obicem ponunt, qui quotidianas exercitationes, quas proprii officii ratio ab illis exigit, negligenter et oscitanter peragere consueverunt, quia nimirum ubi non sunt, ibi animus eorum est. Horum vita continuum benè vivendi exordium est; multa decernunt, nihil exequantur; frondibus abundant, fructibus carent; quia ad instar arboris sæpius translata, nullo stabili loco radices figunt.

CAPUT XXIV.

QUOMODO CHRISTIANIS VIVENDUM SIT.

Ita Christianis vivendum est, ut ab illecebris ventris et gulæ, ab immodesto corporis cultu, ab inani ludorum negotiis, à torpore pigritiæ, ab honorum ambitu, à laudis cupiditate, ab amore pecuniæ abstineant. Iram omninò pellant et alteri non faciant quod pati nolunt. Nihil remissè agant, nihil audacter, nihil fictè aut per simulationem. Quodcumque officium vitæ Christianæ, quæcumque exterior virtutis exercitatio, si careat interiori spiritu et veritate, nihil aliud est quàm hypocrisis et actio scenica. Solent nonnunquam viri nefarii præclara Sanctorum gesta in teatro repræsentare. Hic Martyris constantiam, ille Virginis modestiam, aut Apostoli, vel Christi heroicos actus egregiè simulant; sed actione peractâ alienam personam deponunt, suamque turpem et impurissimam suscipiunt. Simili modo qui opera exteriora in solam speciem et inanem ostentationem exercent, veluti hiſtriones sunt et scenici jaculatores, qui omni virtute et sanctimonia destituti, viri sancti personam in scena gerunt, quorum vita et mores nihil aliud quàm fabula sunt. Ideò pauci ad Christianæ perfectionis fastigium pertingunt, quia opera sua in spiritu veritatis non perficiunt. Prævalent Christi exemplis et præceptis falsa mundi axiomata, et communes virtutum notiones à natura

insitæ, perversis hominum opinionibus depravatæ ad vitia detorquentur. Cùm ergò inter homines falsis doctrinis imbutos vivamus, debet quisque in seipsum crebrò inquirere, an et ipse ignoret quæ recta sunt, et an rectè fungatur officio suo. Via veritatis una est et immutabilis, per quam qui recto tramite cupit incedere, non terram intueri debet, sed cælum; non homines sequi, sed Deum qui Via, Veritas et Vita est.

CAPUT XXV.

OPERA EXTERIORA SPIRITU INTERIORI ANIMANDA.

Cavendum ne sensus in actionibus nostris primam sibi sedem usurpet; indè etenim omnia mala emergunt. Sensus occasus veritatis exortus est. Ideò vix possumus nobis ipsis polliceri aliquid nos egisse quod omni ex parte bonum fuerit, quia licèt gratia impellente et cooperante, multa propter Deum operari cœperimus, non sumus gratiæ fideles, statimque labimur ad nos ipsos. Episcopo Sardis dictum est ab Angelo: *Non... invenio opera tua plena coram Deo meo* (1). Nam preces, jejunia, eleemosynæ et alia ejusdem generis opera plena sunt coram hominibus, qui solam faciem vident, sed vacua coram Deo qui intuetur cor, nisi purâ et simplici intentione Divini beneplaciti perficiendi, et spiritui interiori impleantur. In Evangelio decem Virgines commemorantur,

(1) Apoc., iii, 2.

quarum quinque fatuæ exclusæ sunt à nuptiis, non defectu virginitatis, aut lampadarum sive operationum, sed quia defecit oleum bonæ intentionis et sanctarum affectionum. Idem nobis eveniet, nisi opera nostra spiritu interiori et Dei amore animentur, ut placeant Deo. Vita exterior apud omnes Christianos eadem est, sed sicut horologii extima facies ab interioribus rotis pendet, et ab intimâ corporis constitutione vividus color procedit; ita boni à malis ex interiori spiritu discernuntur. Regnum Dei intrâ nos est.

CAPUT XXVI.

OPERUM PERFECTIO UNDE ORIATUR.

Sicut qui multùm comedunt semper viribus imbecilles sunt, corpore malè affecto et ad extremam maciem redactò; quia nimirùm stomachi sui mensuram ignorantes, plùs illi ingerunt quàm ferre possit: alii ex adverso frugali mensâ contenti, quia cibum exiguum sumunt et qui facilè digeritur, validis semper viribus sunt, et ad extremam senectutem incolumem vitam producant. Ita nonnulli, quamvis multa peragant opera bona, nihil ferè in via Christianæ perfectionis proficiunt, quia videlicet præpostero cursu ambulantes, tunc se maximè progredi putant, cùm plura, quamvis remissè et segniter operantur, cùm potiùs eniti debeant, ut eà quæ agunt ferventiùs in dies et perfectiùs peragant; in hoc enim

operandi modo perfectionis incrementum consistit, non in tepida operum congerie et multiplicatione. Alii verò parùm operantur et in Amore Dei plurimùm crescunt, quia quæcumque faciunt, etsi minima et pauca sint, majori semper fervore ac puriori intentione perficere student: atque ita se gerunt in omnibus operibus suis, ut in fine singulorum magnùm illud verbum Christi in cruce pendentis non immeritò usurpare queant: *Consummatum est* (1). Perfeci quod Deus à me in hoc opere exigebat, ferventer et quantum imbecillitas mea cognovit et potuit sine imperfectione, quantum scilicet et velle et operari ille dedit mihi, qui dixit: *Sine me nihil potestis facere* (2). Eadem ratione sic quamlibet diem transigunt, ut nocte adveniente possint fidenter dicere: *Consummatum est*. Sic denique vitam instituunt, ut ejus cursu peracto, verè affirmare queant, se omnia consummasse quæ Deus illis præceperat. Qui sic vivit, Christianè vivit, nec timebit in die mala.

CAPUT XXVII.

PRÆSENTIÆ DEI UTILITAS.

Nullum præstantius documentum ad quælibet opera exactè perficienda, quàm Deum in singulis rebus intimè præsentem intueri, qui eis motum et

(1) Joan., xix, 30.

(2) Ibid., xv, 5.

vitam, et esse largitur, et omnia in omnibus operatur. Hæc nobis necessitas indicta est, omnia opera nostra optimè peragendi; quia Dei obtutum intimos quosque recessus penetrantem effugere nunquam valemus. Ipse nos replet in quo vivimus, movemur et sumus; nec unquam nos deserit, nisi ab ipso aversi ad creaturas convertamur. Hæc autem sunt veteris Adæ corrupta semina quæ in nobis vigent, prava scilicet affectio ad sensuum illecebras, quibus à Dei præsentia mens evocatur. Si enim ab amore creaturarum liberi essemus, Deum procul dubiò in omni loco præsentem cerneremus, quemadmodùm Christus spondit, dicens: *Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt* (1). Verè magna et inexplicabilis est multitudo Divinæ dulcedinis quam Deus abscondit timentibus se, sed reverà abscondita est, et illi soli eam percipiunt qui vident et gustant quàm dulcis est Dominus. Neque enim satis est habere thesaurum ut quis dives sit, sed scire insuper debet se illum possidere, ejusque pretium et usum agnoscere. Nos autem in nobis thesaurum habemus immensum et inæstimabilis pretii, summum et infinitum bonum: cur ipsum negligimus, et post atomos apparentium bonorum currimus, quæ sitim nostram explere non possunt? *Filii hominum usquequò gravi corde? Ut quid diligitis vanitatem, et quæritis mendacium* (2), cùm Deo præsentem omni momento frui possitis? Divites sumus et nescimus. Beatorum spirituum felicitatem præ gustare possumus et non curamus: quia nimirum

(1) Mat., v, 8.

(2) Psalm., iv, 2.

parti inferiori ac sensibus jugis Dei præsentia molesta et gravis est, et vim quam patiuntur conantur excutere, et partem superiorem ad se trahere. Et quia divina consolatio aliquando subtrahitur, ad terrenam protinus labimur, nisi per fidem Deum præsentem intueri et cum eo intimo affectu miscere colloquia satagamus. Hoc documento ipsemet Deus patrem credentium Abrahamum ad perfectionem erudit, dicens: *Ambula coram me, et esto perfectus* (1). David quoque in psalmo ait: *Providebam Dominum in conspectu meo semper... Propter hoc lætatum est cor meum* (2). Jugi enim lætitiâ fruitur, qui fontem omnium bonorum præsentem habet.

CAPUT XXVIII.

CUR DIFFICILIS VIDEATUR SANCTORUM IMITATIO.

Ad exempla Sanctorum vitam, mores et actiones nostras componere difficillimum arbitramur, quia ipsos mente concipimus quasi homines alterius naturæ exutos corpore, cœlestis patriæ possessione beatos, ubi nemo irascitur, nemo concupiscit, nemo entatur: ubi pax summa; lætitiâ inenarrabilis, lux splendidiſſima, et status omnium bonorum aggregatione perfectus. Sed si reverà, uti par est, illorum cupimus sequi vestigia, aliter considerandi sunt.

(1) Genes., xvii, 1.

(2) Ps., xv, 8.

Homines enim mortales fuerunt similes nobis, eâdem corporis sarcinâ onusti, eâdem tabe carnalis concupiscentiæ infecti, iisdem malis et periculis obnoxii: et nihilominus per fidem vicerunt regna, operati sunt justitiam, et fecerunt mirabilia in vita sua. *Elias*, ut *Jacobus* Apostolus scribit (1), *homo erat similis nobis passibilis: et oratione oravit ut non plueret super terram, et non pluit annos tres, et menses sex. Et rursùm oravit: et cœlum dedit pluviâ, et terra dedit fructum suum.* Idem de aliis dici potest, quorum insignem sanctitatem et heroica gesta miramur, nobis enim similes et ex eodem luto compacti, atque iisdem tentationibus, dum in hac terra essent, expositi fuerunt; sed infinito propè intervallo à nobis disjuncti, in hoc dissimiles inventi sunt, quod carnis fragilitatem, mundi superbiam, dæmonum insidias, invictâ animi virtute superarunt. Quid igitur tergiversamur? Facile est volentibus eorum opera imitari, si exuto desidiæ veterno, non nostris viribus, sed ope divina confisi, ad illud sanctitatis fastigium conemur ascendere, ad quod ipsi feliciter pervenerunt. Magna pars sanctitatis est, ejus efficax desiderium.

CAPUT XXIX.

OMNIA AD GLORIAM DEI REFERENDA.

Sententia Apostoli est, omnia opera nostra ad Deum ejusque gloriam referenda esse, ut veræ virtutis

(1) Jac., v, 17.

rationem consequantur. *Sive... inquit, manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis : omnia in gloriam Dei facite* (1), et alio loco : *Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini JESU CHRISTI, gratias agentes Deo, et Patri per ipsum* (2). Quidquid enim boni à nobis fit quod non fit propter Deum, et si officio videatur bonum, deficiente tamen recto fine, malum est : finibus enim non officiis virtutes à vitiis discernuntur. Est autem officium id quod faciendum est, finis verò propter quod faciendum est. Quod si rebus creatis inhæremus, et ipsas propter se diligimus sine ulteriori relatione ad Deum, damnata cupiditas est, dicente Joanne Apostolo : *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt* (3). Ratio est quia in hoc mundo tanquam peregrini sumus et viatores, qui ad patriam pergimus ; creaturis autem uti debemus tanquam vehiculis, quibus recto itinere eò feramur quò tendimus. Deus verò diligendus est propter se ipsum, quia summum bonum est et finis ultimus in quo solo requies, appetitus, securitas fruitionis et tranquillissimum gaudium invenitur. Hunc finem si quis ignorat, rectè quoque vivendi rationem ignorat. Cognito autem rerum omnium fine, jam scimus quò dirigendæ sint actiones nostræ et quò omnium virtutum officia referri debeant. Hinc Theologi, licet unanimi consensu, asserant quasdam actiones humanas nec bonas ex se nec malas esse, quales sunt ambulare, comedere, dor-

(1) I. Cor., x, 31.

(2) Col., iii, 17.

(3) I. Joan., ii, 15.

mire, docent tamèn eum peccare qui re ipsa dormit, edit, ambulat, et hæc non refert ad ultimum finem, quia deficit à primâ et universali regulâ humanarum actionum, quæ est idem finis ad quem quidquid agimus dirigere oportet. Et hoc est quod Dominus dixit : *Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex : totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam : totum corpus tuum tenebrosum erit* (1). Oculus iste intentio est quâ quisque peragit opus suum, quæ quidem intentio si non fuerit recta, totum opus tenebrosum erit. Non est autem recta operantis intentio, nisi quidquid agit ad summum bonum, veluti ad fontem refundat. Omne bonum desursum est, et quidquid ab illo deflectit malum est.

CAPUT XXX.

RADIX OMNIUM MALORUM AMOR SUI.

Postquàm primus hominum parens se ipsum immoderatè amans in grande illud peccatum lapsus est, per quod totum genus humanum morti, ignorantiae et concupiscentiæ obnoxium generatur et nascitur, tantâ caligine natura nostra repleta est, tantoque pondere ad terram allisa, ut Deo relicto in se ipsam deflexerit, et amisso sensu spiritualis jucunditatis ad sensuum voluptates effusa sit. Hinc

(1) Mat., vi, 22.

009391